

Сдінецька В.К., Томанец Д.Н.
Державний торговельно-економічний університет
Науковий керівник: Шведова Г.А.,
кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри
правового забезпечення безпеки бізнесу,
Державний торговельно-економічний університет
м. Київ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ОБІГУ НАРКОТИКІВ

Актуальність теми цього дослідження обумовлюється високим ступенем суспільної небезпеки соціальних, економічних та правових наслідків розповсюдження наркотичних засобів на території України. Незаконний обіг наркотичних речовин є складним та водночас суспільно небезпечним явищем у сучасному світі. З одного боку, наркотичні речовини є корисними в медичній сфері, з іншого боку вони заподіюють значну шкоду здоров'ю населення. Це явище цілком можна вважати загрозою національної безпеки України, адже воно посилює кримінальну активність, руйнує соціальні інститути та сприяє деградації населення.

Незаконний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів - діяння з: культивування рослин, включених до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, розроблення, виробництва, виготовлення, зберігання, перевезення, пересилання, придбання, збуту, ввезення на територію України, вивезення з території України, транзиту через територію України, використання, знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, що здійснюються з порушенням законодавства про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори [1].

З незаконним обігом наркотиків пов'язаний такий вид злочинної діяльності як наркобізнес. Прогресуюче зловживання наркотиками, ріст цін на них – створює сприятливі умови для появи злочинних угруповань, що організовують наркобізнес.

Наркобізнес можна визначити, як законну або незаконну економічну діяльність, що пов'язана з культивуванням, виробництвом і торгівлею наркотичними засобами, психотропними речовинами і прекурсорами з метою отримання прибутку.

Наркобізнес базується на меті наживи, яка надходить постійно, це злочинна професійна діяльність, промисел, постійне джерело прибутків, тож від нього треба відокремлювати таку злочинну діяльність, як внутрішньогруповий і міжгруповий збут наркотичних засобів.

Внутрішньогруповий збут наявний у тих випадках, коли група наркоманів, яка об'єднана спільним вживанням наркотиків, посилає за ними, склавши гроші, своїх заготівників, які їх скуповують, чи добувають іншим способом, потім привозять для вживання. Міжгруповий збут простежується у випадках, передачі наркотиків іншим спорідненим «сім'ям» за винагороду, яка покликана компенсувати витрати тих, хто передав наркотики, щоб поповнити їх запасами [2, с. 343-344].

В Кримінальному кодексі України питання, пов'язані з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, регулюються розділом XIII «Правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення».

Під незаконним збутом наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (стаття 307 КК), а також прекурсорів (частина 2 статті 311 КК) потрібно розуміти будь-які оплатні чи безоплатні форми їх реалізації всупереч законам «Про

наркотичні засоби, психотропні речовини та їх прекурсори» та «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та їх прекурсорів» (продаж, дарування, обмін, сплата боргу, позика, введення володільцем цих засобів або речовин ін'єкцій іншій особі за її згодою тощо). Обопільне введення ін'єкцій наркотичного засобу, психотропної речовини чи їх аналогу особами, які їх придбали за спільні кошти, збуту не утворюють [3, с. 321]. Швидкими темпами зростає число злочинів, пов'язаних з обігом наркотичних засобів. Прогресуюче зловживання ними і різке зростання цін на такі засоби створюють сприятливі умови для формування організованих груп, які займаються нелегальним наркобізнесом. Стає реальністю включення у ці процеси міжнародної нарко-мафії та її злиття з внутрішніми злочинними угрупованнями, що призводить до появи, існування і розвитку нарко-мафії на території України. Нині у міжнародному обігу перебувають понад 100 наркотиків і така ж кількість психотропних речовин, у тому числі 22 прекурсори [4].

Основними факторами, що сприяють поширенню незаконного обігу наркотиків, є соціально-економічні проблеми, безробіття, низький рівень освіти та відсутність можливостей для самореалізації, особливо серед молоді. Також поширенню цього явища сприяють глобальні транснаціональні зв'язки, низька ефективність правоохоронних органів та слабка міжнародна співпраця у протидії з наркотогівлею. Відсутність чіткого механізму надання допомоги громадянам у критичній ситуації, яка може спричинити незаконне вживання наркотичних засобів та психотропних речовин, низький рівень їх обізнаності з наслідками такого вживання та недостатня можливість отримання кваліфікованої інформації з цих питань також призводять до загострення проблеми. До того ж, не відповідає рівню загрози наркоманії в державі стан профілактичної і соціальної роботи у сфері лікування та реабілітації осіб, хворих на наркоманію.

Для ефективної протидії з незаконним обігом наркотиків потрібні системні заходи, такі як: проведення інформаційно-просвітницьких кампаній серед молоді, освітніх програм, спрямованих на запобігання вживанню наркотиків, створення реабілітаційних центрів, забезпечення доступу до медичної допомоги та психологічної підтримки для осіб, залежних від наркотиків, а також їхня соціальна інтеграція, підвищення рівня життя, створення нових можливостей для працевлаштування та особистісного розвитку, особливо для молоді, що допоможе зменшити ризики їхнього втягування у наркотичну залежність.

Список використаних джерел:

1. Закон України Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62/95-%D0%B2%D1%80#n10>
2. Кримінологія : підручник [Текст] / О. М. Джужа, В. В. Василевич, В. В. Черней, С. С. Чернявський та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В. В. Чернея ; за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Джужі. – Київ :
3. Нац. акад. внутр. справ, 2020. – 612 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/4bac_pravo/Kryminolohiya-Cherney.pdf
4. Кримінальна відповідальність за злочини у сфері обігу наркотичних, психотропних речовин та їх прекурсорів Лагутіна К.О., студентка II курсу міжнародно-правового факультету, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого; № 2/2020 УДК 34.01 URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-2/8>
5. Мета та принципи боротьби із незаконним обігом наркотиків Стеценко У.Ю., курсант 303 навчальної групи ННІ №1 НАВС. URL: https://elar.naiu.kiev.ua/bitstreams/070951ba-2d1a-4d4a-8100-642f7b49c822/d_ownload